

FATRANČEK

č.2

šk. r. 2022/2023

Na úvod...

Ahoj, spolužiaci a kamaráti.

Teraz sa znova ozývam ja Inge.
V tomto čísle sa budeme venovať zime.

Ked'že sa blížia Vianoce a Silvester budeme sa venovať týmto témam. Vianoce sú pre nás sviatkom, ktorý oslavujeme každý rok, pretože je to kresťanský sviatok narodenia Ježiša Krista.

Na Vianoce sa všetci stretnete za jedným stolom. Na stole vás budú čakať samé dobroty, ktoré si doma upečiete a s láskou navaríte.

Nesmie chýbať dobrý kapor s kapustnicou! Na Silvestra sa budete lúčiť so starým rokom 2022.

Ale ešte pred týmito udalosťami vám prinášame vianočné číslo nášho oblúbeného časopisu.

Prajem príjemné čítanie a kopu zábavy

Vaša Inge

Tvorivé pero

Pred Vianocami

Ráno za oknom už sneží,

Janko už vonku beží.

Mama v kuchyni rybu smaží.

otec ešte v posteli leží.

Anka S.

Stromček nám v obývačke svieti,

radujú sa všetky deti.

Zo stromčeka vyjedáme salónky,

spievame si vianočné spievinky.

(Charlotte. H., Erik Ď., Timea. R., II.B/E)

Anka S.

Vianočný čas

Mikuláš je za rohom

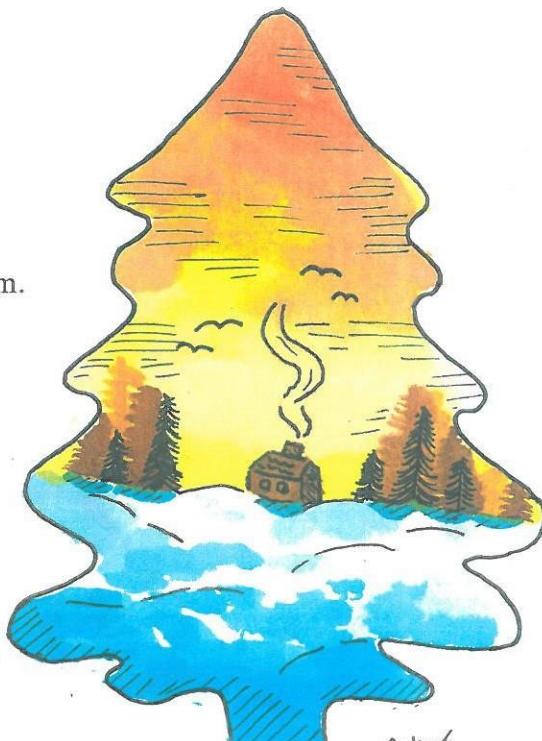
a Vianoce pred domom.

Večera je základom

a darčeky sviatkom.

Ryby rezne, oblátka,

bude pekná pamiatka.

Anka S.

Vianoce sú príliš krásne,
stromček večer ocko zažne.
(žiaci I.D/E)

Zvyky

Na Vianoce máme zvyk dať si rum,
petarda spraví bum.

Dostali sme od suseda zemiakový šalát,
k tomu nám zabalil zlatý karát.

Postavili sme nový domček,
pre ňom posadili zelený stromček.
Na Vianoce ho vyzdobíme
a svietielka rozsvietime.

(Zuzana V., Pavol Š., Laco M. , II.C/D)

Na oblohe hvieza svieti,
ako ten čas rýchlo letí.

Stromček sa nám ligoce,
čoskoro sú tu Vianoce.
(Patrik Č., Broňa H., II.A/B)

Tešíme sa na Vianoce,
rodina dom uprace.

Kapustnicu navaríme
a stromček si ozdobíme.

(Samo M., Filip H., Kristián O., II.A/B)

Vonku snežik padá,

Vianoce mám veľmi rada.

Vianočný stromček máme vyzdobený,
darček pre každého pripravený .

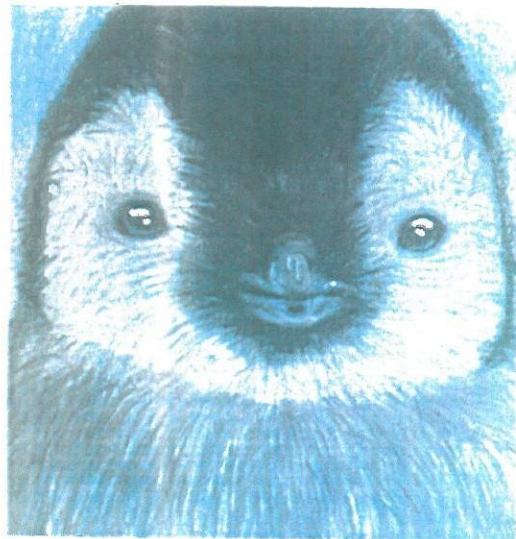
Na Vianoce sa veľmi tešíme,
darčeky všetci riešime.

Koledy si spievame,
na staré časy spomíname.

Všetko sa vonku ligoce,
za chvíľu máme Vianoce. Ü

(Ingrid U., Veronika B., Pamela Š..
Vanesa O., III.A/B)

Anka S.

Detičky sa radujú
a do snehu padajú.

Snehuliaky stavajú,
čiapky, šály a rukavice im dávajú.

Anka S.

(Mário H., Jozef V., Mária C., Matúš H., III.C/D)

Vianočné pečenie

SUROVINY:

MANDLE

PRÁŠKOVÝ CUKOR

VAJČIA LEN BIELOK

KAKAO

Postup:

Zalejeme mandle vriacou vodou a odložíme bokom. Následne zbavíme mandle šupkiek a vysušíme v papierovej utierke.

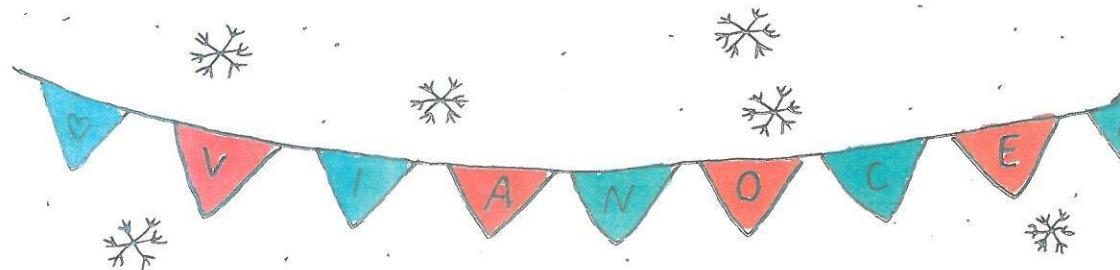
Namelieme ich na malé kúsky a premiešame s cukrom a vaječným bielkom. Vytvoríme lepkavé, ale ľahko tvarovateľné cesto.

Rozdelíme cesto na dve časti a do jednej z nich pridáme kakao.

Vytvoríme biele a hnedé guličky, urobíme z nich malú nožičku a klobúčik a zložíme ich dohromady.

S týmito mandľovými hríbikmi si môžete ozdobiť vianočný stôl, alebo si ich môžete dať na tanier spolu s ďalšími vianočnými sušienkami. IZA

Prečítajte si...komiks

Pripravila som si pre vás ďalší komiks. Dúfam, že vás zaujme.

Anka

Historické okienko

december

V tejto rubrike sa dočítate zaujímavosti z histórie.

---

1. december 1988 – bol vyhlásený Svetový boj proti AIDS

---

6. december 1918 – vznik Československa – Milan Hodža uzavrel dohodu s Albertom Barthom, bola nevýhodná
7. december 1989 – Gustáv Husák prijal demisiu federálnej vlády
8. december 1989 – v Cusco bola podpísaná deklarácia o vytvorení Únie Juhoamerických národov
10. december 1918 – Revolučné národné zhromaždenie schválilo zákon o zrušení šľachtických titulov

12. december 1963 – Keňa získala nezávislosť od Spojeného kráľovstva

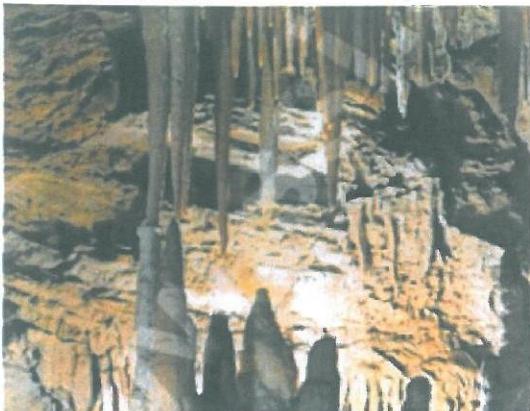
14. december 1994 – začala sa výstavba vodnej elektrárne na Troch roklinách v Číne

Potulky po Slovensku

Belianska jaskyňa

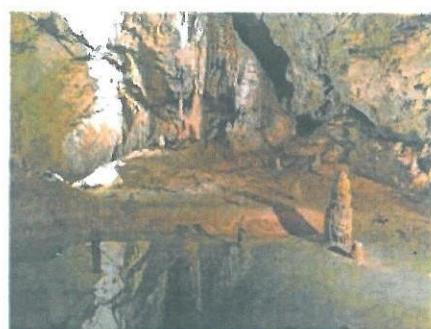

svedčia uhl'om písané mená a dátumy na jej stenách. Ich objav však ostal utajený. Až v roku 1881 vnikli do jaskyne jej prví známi objavitelia Július Husz a Johan Britz. Na ďalších objavoch sa podieľali aj B. Kaltstein a I. Verbovský.

Sprístupnená bola za veľkých t'ažkostí v roku 1884. Elektrické osvetlenie jaskyne zaviedli už v roku 1896, to je 12 rokov po objavení žiarovky.

Z celkovej známej dĺžky 3,5 km je verejnosti sprístupnených 1 135 m, s výškovým rozdielom 112 m.

Je zaujímavé, že okolo roku 1934 sa v jaskyni robili pokusy so zaťadením spodných častí, čím by vzrástla atraktivita jaskyne. Tieto pokusy boli aj pomerne úspešné, veľmi sa však pritom poškodila kvapľová výzdoba a praskali vápencové steny jaskyne, preto sa neskôr s pokusmi prestalo.

Jaskyňa sa tiahne v smere S-J a vytvára tri morfologické časti – vstupné, výstupné a zostupné. Vstupné horizontálne časti, v ktorých sa nachádzajú komínové priestory pospájané umelými tunelmi, nemajú kvapľové útvary a javia stopy rútenia.

Výstupné časti, ktoré sa začínajú Rázcestím, po 112 m od vchodu prudko stúpajú do výšky. Tieto priestory zahrňujú priestranné, rúcaním zväčšené dutiny, založené na vrstvových plochách.

Z kvapľových útvarov tu vznikli nástenné vodopády (Vysoký dóm, Zbojnícka komora, Dóm SNP) a pagodovité stalagmity (Palmová sieň). Zvláštny je naklonený, 2 m vysoký a 1 m široký stalagmit v Zrútenom dóme, ktorý má podobu šikmej veže v Pise. Na plochšom hlinitom dne sa vytvorili menšie jazierka (Palmová sieň, Zlaté jazierko v Zbojníckej komore). Zostupné priestory prudko klesajú temer paralelne s výstupnými časťami najprv smerom na severozápad, potom na severovýchod.

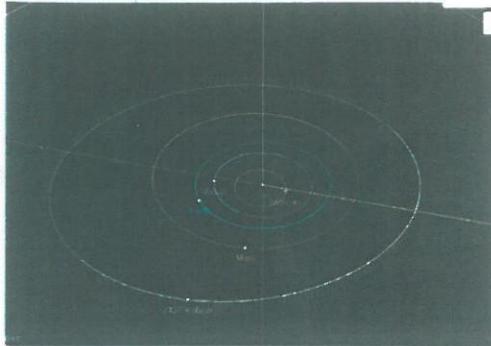
Dómovité priestory, zväčšené odrolovaním, sú vyzdobené kvapľovými vodopádmi (Vodopádový dóm, Hudobná sieň, Hlboký dóm). V Galérii je pozoruhodný stalagmit Biela pagoda, v Bielom dóme je zaujímavý Biely stĺp. Kvapľové útvary sú miestami odumreté, na iných miestach však lesklé, živené presakujúcimi atmosférickými vodami.

Teplota vzduchu v jaskyni sa kolíše medzi 5 – 5,8 °C, vlhkosť medzi 93 – 97 %.

Súčasťou prehliadky je aj hudobná ukážka, ktorá návštěvníkom predvedie akustické vlastnosti galérie.

Majka

16. december 1995 –
oficiálne prijatý názov Euro,
terajšia plánovaná mena
Európskej únie
20. december 1976 – bola
objavená planétka 2427
Kobzar

24. december 1968 – americkí astronauti Frank Borman, Jim Lovell
a William Anders sa na palube Apollo 8 stali prvými ľuďmi, čo vstúpili
na obežnú dráhu Mesiaca a uvideli jeho odvrátenú stranu

27. december 1945 – vznikol Medzinárodný menový fond

29. december 1989 – Václav Havel bol zvolený
za prezidenta ČSSR

31. december 1992 – zánik
Československa, po polnoci za rozdelilo na
Česko a Slovensko

Marek

Príde starček na železničnú stanicu k pokladníčke a hovorí: „Prosím si jeden lístok.“ Pokladníčka sa ho pytá: „A kde ho chcete?“ Starček odpovedá: „Sem do ruky.“

Popoluška príde domov zo školy a otec sa jej pytá: „Čo ste dnes preberali v škole?“ Popoluška odvetí: „Šošovicu a hrach.“

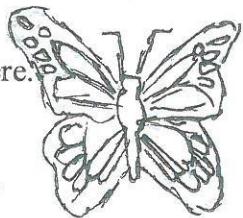
Viete, za čo sa auto urazí? Ked' naň namaľujete motorku.

Inzerát: „Včera sa mi stratil zúrivý pes. Kto ho nájde, tomu sa ospravedlňujem.“

Viete, prečo sa Janko Hraško nesmie sprchovať? Lebo by naklíčil.

Ako chytíme motýľa? Naženieme ho do záhrady a zavrieme dvere.

Slimák sa vozí na korytnačke a hovorí: „Vlečieš sa ako slimák!“

V byte si mravce urobia mravenisko. Muž si nasype na dlaň cukor a mravce mu na tú dlaň vylezú. Príde k nemu žena.

- Ako pekne sa hrás s tými mravčekmi!

A muž jej odpovie ked' dvíha dlaň plnú maškrtných mravcov:

- Presne, hrám sa s nimi na lietadielko.

A žena sa ho spýta:

- A kam poletia?

- Do koša.

Ema

Mariána S.

Stránky plné zábavy

Nájdi rozdiely a vymaľuj obrázky podla svojej predstavivosti ☺

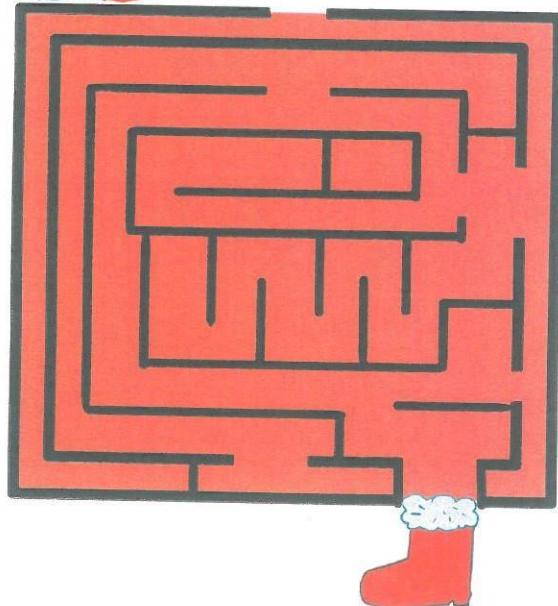

Vanessa Uh.

Vanessa Uhliariková

Pomôž Mikulášovi
nájsť čižmu

Skús nájsť rozdiely ☺

Vanessa K.

Ahka <

Kreatívne okienko

Vytvor si vianočnú ikebanu s anjelom

Potrebujueme:

- škrob
- studenú vodu
- vlna
- balóny
- podložka polystyrénová
- girlanda zelená
- pištoľ na lepenie
- lepidlo
- ozdoby vianočné
- Farebné trblietky
- lepidlo (Herkules)
- soška anjelika

Postup práce

Najprv si urobíme z vlny na pletenie, alebo hrubšej nite, prístrešky. Vo vode rozpustíme škrob asi 4 dcl vody a 3-4 PL škrobu, dobre premiešame, aby neboli hrudky. Namočíme vlnu, necháme postáť, nafúkame balóny podľa svojej veľkosti a vyžmýkanú vlnu natočíme na balóny, aby nám ostal otvor. Dáme na radiátor uschnúť a po uschnutí odstránime balón.

Po odstránení nám vznikne takýto prístrešok.

Urobíme si ikebanu. Polystyrénovú podložku natrieme lepidlom, posypeme s trblietkami a necháme uschnúť.

Začíname dookola lepiť lepiacou pištoľou girlandu, ktorú si odstrihнемe podľa potreby. Do stredu prilepíme prístrešok a dookola už ozdoby, ktoré sme si prichystali.

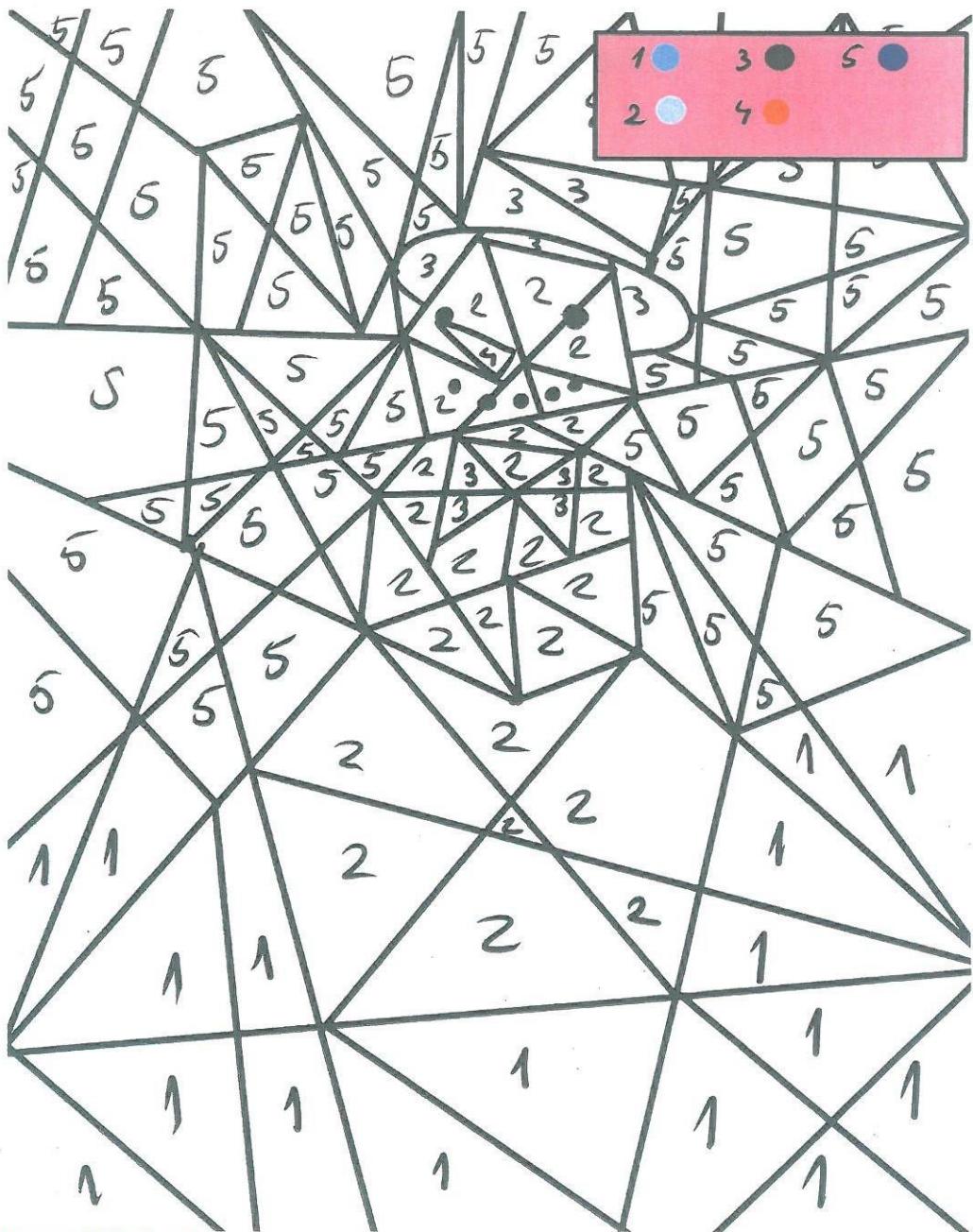
Nalepíme podľa svojho uváženia, a potom sa tešíme z pekného výkonu. Dozdobíme anjelikom či betlehemom.

Inge

Vymaľuj čísla podľa legendy ☺

Vymaľuj obrázok ☺

Niečo pre povzbudenie

Aj v tomto číslе sme pre vás vybrali citáty, ktoré zaujali našich spolužiakov.
Dúfam, že sa vás povzbudia.

Timea

„Priateľ je niekto, kto o vás vie všetko a má nás rovnako rád.“

„Otec je hlava rodiny, mama krkom a dieťa je jej srdcom .“

„Chod' vždy cestou priateľstva, tá nikdy nekončí, lebo vedie do srdca druhých.“

„ Jediná z najdôležitejších vecí v živote je rodina. Najskôr tá, do ktorej si sa narodil. Potom tá, ktorú si vytvoril. “

„Ked' o tom dokážeš snívať, dokážeš to aj uskutočniť.“

„Na tom, ako pomaly kráčaš, nezáleží. Dôležité je, aby si nezastal.“

spracovala (Táňa Bošková)

„Ked' ti život predkladá dôvody na pláč, ukáž mu, že máš tisíc a jeden dôvod na smiech.“

„ Ber od života, čo ti dal, radosť, bolest, lásku, však život je len karneval, vňom stokrát meníš masku.“

spracovala (Veronika Bošková)

„ Láska niekedy bolí. Kedy to tak nebolo, niekto by si ju nevážil.“

„Skutočný priateľ akceptuje to, kým ste, ale zároveň vám pomáha stať sa tým, kým by ste mali byť. “

„ Nie je dôležité , čo si dokázal v škole, ale to , čo dokážeš v živote.“

„ Pravda je taká , že každý ti raz ublíži.“ „ Musíš proste nájsť ľudí, pre ktorých sa oplatí trpiť. “

„ Každý deň ráno najprv vymyslite niečo úžasné, na čom ten deň chcete pracovať. “

„ Len vďaka chorobe poznáme cenu zdravia.“

spracovala (Vanesa Ovečková)

Spísala Timea

V závere nášho čísla...

V tomto čísle sme si taktiež pripravili ospravedlnenku na to, keby niečo neviete alebo ste sa to nedoučili, nemajte obavy.

Ospravedlnenka je tu pre vás, stačí ju len vypísať a hotovo..

Pamäťajte si však!!!! Ak vydáme nové číslo Fatrančeka, tak stará ospravedlnenka neplatí.

Ospravedlnenka z Fatrančeka!

Prosím ospravedlňte ma....., že som sa nepripravil/la na vyučovanie dňa.....,

Z predmetu.....

Podpis vyučujúceho.....

Majka

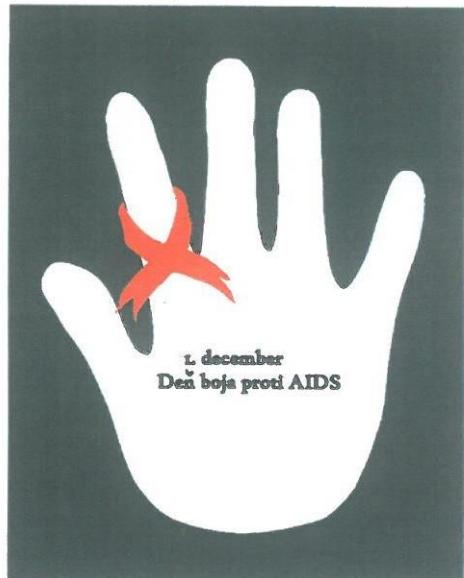
Zaujalo nás

Červená stužka

Červená stužka je medzinárodným symbolom solidarity s ľuďmi žijúcimi s HIV alebo AIDS. Červená stužka je značkou, pre upevňovanie povedomia o HIV a AIDS medzi ľuďmi.

Počas celého roka ju majú nosiť ľudia, aby vyjadrili svoju podporu ľuďom, ktorí žijú s HIV a AIDS a aby si uctili pamiatku tých, ktorí v dôsledku tohto ochorenia zomreli.

1. decembra si pripomíname deň HPV a AIDS. Červená stužka vznikla v New Yorku v roku 1991. Vytvorili ju umelci z Vizuál AIDS Artists Caucus, v rámci projektu o červenej stužke. Autori projektu zostali ako jednotlivci v anonymite.

Čo je HPV?

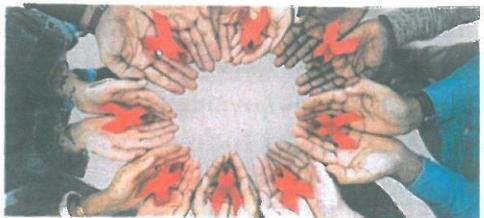
Ľudský papilomavírus (HPV) je veľmi bežný vírus, ktorý sa prenáša kožou alebo pohlavným kontaktom.

HPV sa prenáša najmä pohlavným stykom a počas svojho života sa s ním opakovane stretne až 80 % populácie. Týka sa to rovnako žien, ako aj mužov.

Približne 20 % infikovaných môže nákaza onkogénymi typmi HPV prepuknúť do zdravie ohrozujúceho alebo smrteľného ochorenia.

1. december sa už niekoľko rokov spája v kalendári s označením SVETOVÝ DEŇ BOJA PROTI AIDS.

Vírus imunitnej nedostatočnosti človeka je retrovirus, ktorý útočí na bunky imunitného systému a ničí ich, alebo ich znefunkčňuje. V organizme napadá určitú skupinu bielych krviniek, T lymfocyty, v ktorých sa množí, neskôr ich aj zabíja a znižuje tak ich počet v tele napadnutého človeka. Výrazný pokles počtu bielych krviniek, ktoré hrajú dôležitú úlohu v obranyschopnosti ľudského organizmu, vedie k zlyhávaniu imunity a rozvíja sa v ochorenie AIDS. Tým, že je imunitný systém slabší, človek ľahšie podľahne iným bakteriálnym alebo vírusovým ochoreniam.

Prvé príznaky HIV infekcie sú ľahko zameniteľné s chrípkovým ochorením a objavujú sa 2–3 týždne od infikovania. Avšak človek nakazený vírusom HIV nemusí mať dlhú dobu, napríklad niekoľko rokov, vôbec žiadne zdravotné problémy. Tomuto obdobiu sa hovorí bezpríznakové nosičstvo vírusu HIV. Už v tomto období môže nakazený človek preniesť infekciu na ďalšie osoby.

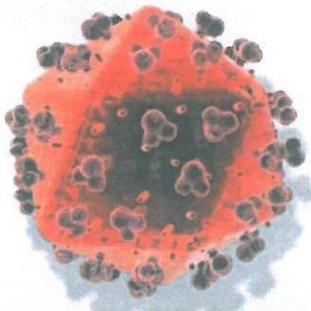
Pritom sám vyzerá a cíti sa celkom zdravý a ani jeho partner na ňom nič nespozná. Len pri laboratórnom vyšetrení na prítomnosť HIV protilátok je u testovaného zistený pozitívny nález, človek je "HIV pozitívny".

Majka Kováčsová

Čo by sme mali vedieť?

- Svetový deň boja proti AIDS je niekedy tiež skrátený ako Svetový deň AIDS
- Je to celosvetovo významný deň, ktorý bol vyhlásený Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) ako príležitosť na osvetu o smrteľnej chorobe AIDS
- Povzbudzuje boj proti nej a vírusu HIV - demonštráciu podpory, pamiatky jeho obetí.
- Svetový boj proti AIDS pripadá každoročne 1. decembra. Symbolom je červená stužka

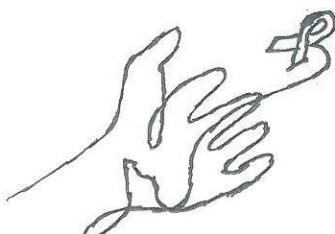

Červená stužka slúži ako symbol solidarity s HIV+ ľuďmi

HIV (vírus ľudskej imunitnej nedostatočnosti)

- Prvýkrát bol celosvetovo vyhlásený v 1988
- V 1996 vznikol program OSN pre boj proti HIV a AIDS, prevzal organizáciu a propagáciu Svetový deň boja proti AIDS
- Od 2004 pôsobí World AIDS Campaign (Svetová kampaň proti AIDS) samostatne

Marek Figlár

REDAKČNÁ RADAU

Vydavatel: Spojená škola internátna, Fatranská 3321/22, 01008 Žilina

Šéfredaktorka: Ingrid Uhlichová

Ilustrátorky: Vanessa Uhliariková, Anna Strašíková

Korektorka: Mária Kováčová

Fotografi: Lukáš Hemčík, Matúš Zajasenský

Fotoeditor: Dávid Pavelčík

Editorka: Pavlína Badíková

Autori rubrík: Darinka Horváthová, Izabela Balážová, Darinka Laščiaková,

Ema Virdzeková, Timea Rückenschlossová, Majka Štefanatná, Marek Figlár

Časopis neprešiel odbornou jazykovou úpravou.

